

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **C., s. r. o.**, B.Š., zastúpeného JUDr. E.N., advokátkou so sídlom v B.B. proti žalovanému **II.K.-I.**, T.T., zastúpenému I.O., advokátkou so sídlom v T.K., **o zaplatenie 34 225,19 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 38Cb 96/2008, na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Trnava, č. k. 38Cb 96/2008-289 z 08.06.2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave, č. k. 21Cob 322/2009-346 z 21.01.2010, takto

r o z h o d o l:

Rozsudok Okresného súdu Trnava, č. k. 38Cb 96/2008-289 z 08.06.2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave, č. k. 21Cob 322/2009-346 z 21.01.2010 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Okresnému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Trnava rozsudkom, č. k. 38Cb 96/2008-289 z 08.06.2009 žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť trovy konania vo výške 7 611,53 eur.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že predmetnú pohľadávku možno na základe ustanovení Rámcovej kúpnej zmluvy považovať za spôsobilú na postúpenie až momentom naplnenia odkladacej podmienky /čl. V/, ktorej obsah možno charakterizovať podľa § 525 ods. 1 Občianskeho zákonníka ako dohodu medzi účastníkmi, ktorej obsah by sa zmenou veriteľa zmenil. Z obsahu Rámcovej kúpnej zmluvy vyplýva, že pohľadávky vzniknuté z kúpnych zmlúv uzatvorených na základe rámcovej kúpnej zmluvy budú v zásade spôsobilé

na postúpenie až uplynutím príslušných záručných lehôt na dodaný tovar. V prípade postúpenia pohľadávky, ohľadom ktorej to zákon vylučuje, ide o postúpenie neplatné od počiatku. V danom prípade preto nie je daná vecná aktívna legitímácia žalobcu v predmetnom konaní.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trnave rozsudkom, č. k. 21Cob 322/2009-346 zo dňa 21.01.2010 rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil a žalobcu zaviazal na náhradu trov odvolacieho konania vo výške 595,17 eur. Rozhodnutie odôvodnil s poukazom na skutočnosť, že tovar bol žalovaným vrátený a keďže naň bol vystavený dobropis, pohľadávka žalobcu zanikla. Žalovaný a postupca sa na základe Rámcovej kúpnej zmluvy dohodli na spôsobe splnenia záväzku formou vrátenia tovaru, v dôsledku čoho prijatím tovaru zo strany postupcu a vystavením dobropisu došlo k zániku jeho pohľadávky.

Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť dňa 22.03.2010.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky podal proti rozsudku súdu prvého stupňa v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu na podnet žalobcu mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. a navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Trnava na ďalšie konanie.

Dovolateľ poukázal na skutočnosť, že predmetom sporu je peňažná pohľadávka na zaplatenie kúpnej ceny podľa Obchodného zákonníka, v dôsledku čoho zmena veriteľa nespôsobuje zmenu obsahu pohľadávky, keďže obsahom pohľadávky podľa ustanovenia § 494 Občianskeho zákonníka je zo strany dlžníka niečo dať, konať, zdržať alebo trpieť a zo strany veriteľa je to právo požadovať. Keďže ide o pohľadávku na zaplatenie kúpnej ceny z kúpnej zmluvy podľa § 409 Obchodného zákonníka, ktoré je kogentné s poukazom na ustanovenie § 263 ods. 2 Obchodného zákonníka, tak povinnosťou dlžníka je zaplatiť kúpnu cenu a nie vrátenie tovaru, nakoľko by to odporovalo kogentnému ustanoveniu, v ktorom je výslovne uvedené, že kupujúci sa zaväzuje zaplatiť kúpnu cenu. Tvrdenie o možnosti splniť záväzok, spočívajúci v zaplatení kúpnej ceny vrátením tovaru, je gramaticky, lexikálne i logicky nesprávne. Keďže ide o peňažné pohľadávky, ktorých postúpenie bolo postupcom žalovanému opakovane oznámené, zmenou ich veriteľa sa obsah týchto pohľadávok nezmenil, nakoľko povinnosti žalovaného z nej zostávajú naďalej rovnaké a zmenou veriteľa sa nemenia. V tejto súvislosti poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2Cdo 36/03, podľa ktorého peňažná pohľadávka voči dlžníkovi nie je spojená s osobou pôvodného veriteľa.

Obsahu peňažnej pohľadávky nezodpovedá podľa § 494 a § 488 Občianskeho zákonníka žalovanému právo vrátiť tovar. Prípadný budúci zápočet podľa čl. V. Rámcovej zmluvy nie je zákonným dôvodom pre zákaz postúpenia pohľadávky, keďže sa netýka obsahu pohľadávky samotnej, ale iných práv, ktoré nemusia ani vzniknúť.

Rovnako neobstojí ani argument prvostupňového súdu, podľa ktorého by peňažná pohľadávka bola postupiteľná až uplynutím záručných lehôt. V prípade prijatia takejto argumentácie by stratilo ustanovenie § 524 Občianskeho zákonníka reálne opodstatnenie, keďže tak by sa stali nepostupiteľnými všetky odplatné právne úkony. Rovnako by to bolo v rozpore s ustálenou súdnou praxou, že postupiteľná je každá pohľadávka, bez ohľadu, či je zročná alebo nie. Takýto výklad súdu je ústavne nekonformný a neudržateľný. Rovnako i v prípade oznámenia postupcu žalovanému o postúpení pohľadávok zo 14.02.2005 nemožno hovoriť len o oznámení inkasa na strane žalobcu. Predmetom postúpenia pohľadávky nie je zmena miesta plnenia pri zachovaní veriteľa, ale komplexná zmena veriteľa. Zároveň v uvedenom oznámení je určito a zrozumiteľne uvedené, že ide o postúpenie pohľadávky.

Ďalšie pochybenie súdu nastalo v rovine uznania záväzku žalovaným zo 7. marca 2006, v ktorom sa žalovaný zaviazal žalobcovi zaplatiť plnenia z postúpených pohľadávok, keď prvostupňový súd na uvedenú listinu ako na uznávací prejav neprihliadol, resp. ho neuznal. Uznanie záväzku v konkrétnom prípade má byť posudzované podľa Obchodného zákonníka, v ktorom na rozdiel od úpravy Občianskeho zákonníka platí pre obchodné záväzky nižšia rigidita pri uznaní, nakoľko jeho obligatórnou náležitosťou nie je uvedenie výšky dlhu.

Dovolateľ ďalej uviedol, že konštatovaním, podľa ktorého žalobca nebol v spore aktívne legitimovaný a pohľadávka nebola spôsobilá na postúpenie, súd vec nesprávne právne posúdil, čím je daný dovolací dôvod podľa ustanovenia § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. Rozhodnutie súdu o nemožnosti postupovať pohľadávky za tovar v záruke, resp. ktoré by bolo možné v budúcnosti započítať, by znamenalo výrazné obmedzenie možnosti postúpenia takýchto pohľadávok a zároveň vnáša právnu neistotu do inštitútu postúpenia pohľadávky. Za nedostatočné považuje tiež odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý pokiaľ bol názoru, že dobropisy, vydané postupcom po postúpení pohľadávky, mali za následok zánik postúpenej pohľadávky, pričom žalobca poukázal na relevantné zákonné ustanovenie, vylučujúce takéto právne následky, bolo povinnosťou súdu sa s nimi aspoň v nevyhnutnej miere pre presvedčivosť rozhodnutia argumentačne vysporiadať.

V tomto kontexte neobstojí právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého všeobecné obchodné podmienky faktoringovej zmluvy obsahujú možnosť dodatočného dobropisovania, pričom odvolací súd ani neuviedol, aké ustanovenie uvedených podmienok mal na mysli.

Účinky dobropisu postupcu vydávaného až po postúpení pohľadávky sú v rozpore s § 493 Občianskeho zákonníka, keďže priamo zasahujú do obsahu záväzkového vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, spočívajúcom v práve žalobcu na plnenie od žalovaného a jeho povinnosti toto plnenie poskytnúť. Aj podľa ustanovenia § 570 a § 574 Občianskeho zákonníka iba veriteľ môže svojim úkonom zbaviť dlžníka povinnosti plniť.

Dobropis vo vzťahu k postúpenej pohľadávke predstavuje jednak nemožné plnenie, ako aj svojim účelom odporuje uvedeným ustanoveniam zákona, čo má za následok jeho neplatnosť vo vzťahu k pohľadávke podľa § 37 ods. 2 a § 39 Občianskeho zákonníka, na čo mali sudy prihliadať ex offio. Odvolací súd mal dobropis ako započítavací inštitút posudzovať v rovine § 529 ods. 2 Občianskeho zákonníka a účinky mu priznať iba vtedy, pokiaľ ho mal žalovaný v čase postúpenia a zároveň o ňom bezodkladne informovať žalobcu. Inak sa naň vzhľadom na nároky žalobcu z postúpenej pohľadávky neprihliada, a preto mu ani súd nemohol priznať takéto účinky. Napriek postúpeniu pohľadávky má žalovaný všetky svoje práva naďalej zachované, keďže dobropis samotný mu dáva uplatniteľný nárok voči postupcovi na vrátenie kúpnej ceny.

Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že neboli splnené podmienky na vrátenie tovaru podľa čl. V. Rámcovej kúpnej zmluvy, keďže žalovaný tovar buď predal alebo rovnaký tovar, ktorý vrátil, opakovane nakupoval, hoci počas konania tvrdil, že bol nepredajný. Z produkovaných dôkazov je zrejmé, že tovar v čase jeho údajného vrátenia sa u žalovaného nemohol nachádzať, pretože bol predaný. Pochybnosti v tomto smere konštatoval aj odvolací súd, ale v konečnom dôsledku sa s nimi nevysporiadal. Odvolací súd tým, že svoje rozhodnutie založil na možnosti dobropisovať postupcom aj pohľadávky, ktoré postúpil na iný subjekt, vec nesprávne právne posúdil /§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p./.

Vzhľadom na splnenie podmienok, uvedených v § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p., generálny prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd SR napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Trnava na ďalšie konanie.

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že sa s ním, ako aj s argumentáciou generálneho prokurátora plne stotožňuje, pričom poukazuje aj na jeho rozsiahlu argumentáciu, uvedenú v podnete. Ďalej vo vyjadrení rozoberá skutkový a právny stav veci a poukazuje aj na podozrenie pre marenie spravodlivosti v konaní pred okresným

súdom, keďže žalovaný predložil súdu jeho originály postúpených faktúr, kde postupca v rozpore s údajmi na dobropisoch uviedol, že tovar bol vrátený o mesiace skôr, čo vyznačil na žalovaného faktúry postupca, pričom väčšina dobropisov bola vydaná až po tom, čo boli vymáhané. Žalovaný však zabudol, že kópie týchto jeho faktúr založil do spisu už spolu s odporom pred rokom od predloženia originálov, kde však na týchto ním vyhotovených kópiách tieto dovetky postupcu chýbajú. Z toho vyplýva záver, keďže sa jedná o totožné dokumenty, že údaje boli dodatočne dopísané po roku 2008. Z predložených dokladov vyplýva podozrenie, že žalovaný a postupca si vystavovali fiktívne pohľadávky, pričom súdy sa týmito skutočnosťami vôbec nezaoberali.

Žalovaný vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu poukazuje na svoje doterajšie podania v predmetnej veci. Napadnuté rozhodnutia považuje za správne a má za to, že nedošlo k porušeniu zákona. Stotožňuje sa s názorom súdu prvého stupňa, podľa ktorého k postúpeniu pohľadávok došlo predčasne a obsah sporných pohľadávok by sa zmenou veriteľa zmenil a v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka by sa jednalo o neplatný právny úkon, pričom spôsob, akým žalobca uplatňuje svoj nárok proti žalovanému, nemôže požívať právnu ochranu. Mimoriadne dovolanie navrhuje zamietnuť z dôvodu, že rozhodnutie prvostupňového, ako aj odvolacieho súdu je správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací /§ 10a ods. 3 O. s. p./ zistil, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas oprávneným subjektom a pre jeho podanie boli splnené zákonné podmienky podľa § 243e ods. 1 O. s. p., keďže napadnutými rozhodnutiami bol porušený zákon a podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku si vyžaduje ochrana práv a oprávnených záujmov účastníka konania, pričom túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Vzhľadom na skutočnosť, že v predmetnej veci sú splnené zákonné podmienky pre podanie mimoriadneho dovolania podľa ustanovenia § 243e ods. 1, ods. 2 a § 243f ods. 1 O. s. p., dovolací súd preskúmal právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvého stupňa, bez nariadenia pojednávania /§ 243a ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p./ v rozsahu napadnutom generálnym prokurátorom a nim uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie v predmetnej veci je dôvodné.

Dovolací súd sa stotožnil s námietkou generálneho prokurátora, podľa ktorej rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvého stupňa spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci /243f ods. 1 písm. c/ O. s. p./.

Právnym posúdením veci je treba rozumieť činnosť súdu, pri ktorej súd zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O takýto prípad ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo ak aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca si dňa 09.11.2007 uplatnil právo na zaplatenie sumy 1 031 068 Sk spolu s úrokom z omeškania vo výške 13% p. a. z dlžnej sumy od 22.10.2005 do zaplatenia, s poukazom na skutočnosť, že na základe zmluvy o postúpení a financovaní pohľadávok č. 2010 z 22.07.2004, uzavretej so spoločnosťou T., s. r. o., Trnava, nadobudol do vlastníctva pohľadávky proti žalovanému z neuhradených faktúr za dodávky tovarov. V žalobe uviedol, že žalovaný dňa 07.03.2006 písomne svoj dlh voči žalobcovi uznal. Postúpenie pohľadávok oznámil postupca žalovanému oznámením zo 14.02.2005 a žalovaný s postúpením výslovne súhlasil.

Podľa čl. V Rámcovej kúpnej zmluvy, uzavretej dňa 10.01.2005 medzi postupcom a žalovaným ako kupujúcim má kupujúci právo vrátiť tovar v prípade väd, poškodenia, reklamácií a skončenia sezóny. Predávajúci vystaví na vrátený tovar dobropis.

Súd prvého stupňa zamietol žalobu vzhľadom na nedostatok vecnej aktívnej legitímácie žalobcu, keďže nedošlo k postúpeniu pohľadávky v dôsledku absolútnej neplatnosti zmluvy o postúpení predmetných pohľadávok, uzavretej medzi žalobcom a postupcom T., s. r. o., pričom poukázal na ustanovenie § 525 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia postúpiť nemožno pohľadávku, ktorá zaniká najneskôr smrťou veriteľa alebo ktorej obsah by sa zmenou veriteľa zmenil. Postúpiť nemožno ani pohľadávku, pokiaľ nemôže byť postihnutá výkonom rozhodnutia.

Z článku V Rámcovej kúpnej zmluvy podľa súdu prvého stupňa vyplýva, že pohľadávky, ktoré vznikli z kúpnych zmlúv, uzavretých na základe tejto zmluvy, by boli spôsobilými na postúpenie až uplynutím záručných lehôt na dodaný tovar. Vzhľadom na charakter predmetnej pohľadávky je uvedený záver nesprávny, v dôsledku čoho súd nesprávne posúdil aj vecnú aktívnu legitímáciu žalobcu.

Predmetom sporu je peňažná pohľadávka žalobcu, predstavujúca kúpnu cenu dodaného tovaru podľa kúpnych zmlúv, uzavretých medzi postupcom a žalovaným. Ako vyplýva z ustanovenia § 525 ods. 1 Občianskeho zákonníka, z postúpenia sú vylúčené len tie pohľadávky, ktoré sú späté s osobou pôvodného veriteľa do takej miery, že ich plnenie je nemožné úplne alebo je nemožné bez toho, aby došlo k zmene ich obsahu. Uvedené

ustanovenie zabezpečuje dlžníkovi ochranu pred zhoršením jeho postavenia v záväzkovom právnom vzťahu.

Peňažná pohľadávka voči dlžníkovi však nie je spojená s osobou pôvodného veriteľa, keďže jej obsahom je povinnosť dlžníka plniť svoj záväzok v peniazoch a právo veriteľa požadovať peňažné plnenie. Postúpením peňažnej pohľadávky sa preto postavenie dlžníka nezhoršuje a zmena veriteľa peňažnej pohľadávky nemá vplyv na jej obsah. Na uvedenú skutočnosť nemá v danom prípade vplyv ani dohoda účastníkov kúpnej zmluvy, týkajúca sa nárokov kupujúceho v prípade existencie okolností, zakladajúcich právo na vrátenie tovaru /čl. V Rámcovej kúpnej zmluvy/.

Dovolateľ poukazuje aj na pochybenie súdu prvého stupňa, týkajúce sa posúdenia obsahových náležitostí písomného úkonu žalovaného zo dňa 07.03.2006, ktorý žalobca považoval za uznanie záväzku podľa § 323 ods. 1 Obchodného zákonníka. Podľa tohto ustanovenia, ak niekto písomne uzná svoj určitý záväzok, predpokladá sa, že v uznanom rozsahu tento záväzok trvá v čase uznania. Tieto účinky nastávajú aj v prípade, keď pohľadávka veriteľa bola v čase uznania už premlčaná.

V uvedenom úkone, označenom ako žiadosť o splatenie dlhu v splátkach, žalovaný navrhol žalobcovi ako veriteľovi splatenie dlhu z postúpených pohľadávok T., s. r. o. v pravidelných mesačných splátkach do 30.12.2006.

Uznanie záväzku je jednostranný právny úkon urobený dlžníkom a adresovaný veriteľovi. Z hľadiska obsahu Obchodný zákonník vyžaduje uznanie určitého záväzku na rozdiel od Občianskeho zákonníka, ktorý vyžaduje určenie dlhu čo do dôvodu aj výšky. Pri posudzovaní obsahu prejavu dlžníka je rozhodujúca jednoznačnosť spôsobu vymedzenia záväzku, pričom záväzok môže byť identifikovaný aj inými vlastnosťami ako jeho výškou, napríklad odkazom na konkrétnu zmluvu, na základe ktorej záväzok vznikol, prípadne odkazom na iný doklad. Pokiaľ by rozsah uznania záväzku nebol určený, má sa za to, že záväzok sa uznáva v celom rozsahu. Nie je preto dôvodné konštatovanie súdu prvého stupňa, podľa ktorého z obsahu listu žalovaného vyplýva pochybnosť o tom, ktorý záväzok a v akej výške žalovaný uznáva, v dôsledku čoho nemožno dospieť k záveru, že ide o uznanie dlhu v zmysle uplatnenej pohľadávky vo výške 1 031 068, Sk /34 225,19 Eur/.

Dovolací súd preto dospel k záveru, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil, v dôsledku čoho je daná existencia dovolateľom namietaného dovolacieho dôvodu podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.

Stotožnil aj tiež s námietkami dovolateľa, ktoré sa týkali právneho posúdenia dôvodnosti dobropisov, realizovaných postupom po postúpení pohľadávky z hľadiska ich právnych účinkov, ako aj jeho námietkou, týkajúcou sa nedostatkov v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska jeho náležitostí, uvedených v § 157 ods. 2 O. s. p.

Vzhľadom na existenciu namietaného dovolacieho dôvodu podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. dovolací súd podľa § 243b ods. 2, § 243b ods. 4 a § 243b ods. 3 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. dovolaním napadnuté rozsudky zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, v ktorom sa rozhodne aj o znášaní trov celého konania /§ 243d ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p./.

Právny názor dovolacieho súdu je pre ďalšie konanie záväzný /§ 243d ods. 1 O. s. p./.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. apríla 2012

JUDr. Viera Pepelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Michaela Szöcsová